

Eerste resultaten van onderzoek naar meest geschikte druivenras- onderstamcombinaties voor verschillende regio's in Nederland

De afgelopen jaren zijn er in Nederland vele hectares wijndruiven geplant. Wijngaardeniers hebben de keuze uit verschillende rassen en verschillende onderstammen waarop deze rassen zijn geënt. Onbekend is welke ras-onderstamcombinaties voor welke bodemtypen en locaties in Nederland het geschiktst zijn. In 2008 is in samenspraak met het wijngaardeniersgilde en met subsidie van het ministerie van LNV een onderzoek gestart om verspreid over Nederland en voor verschillende bodemtypen te onderzoeken hoe de verschillende ras-onderstamcombinaties zich ontwikkelen. Op negen bedrijven, die zijn geselecteerd op basis van een onder de Nederlandse wijngaardeniers gehouden enquête, zal gedurende een aantal jaren de gewasontwikkeling en productie worden vergeleken. Het doel van het onderzoek is om de geschiktheid van de verschillende ras-onderstamcombinaties per bodemtype en regio te kunnen rangschikken op bruikbaarheid en op basis van deze informatie per locatie te kunnen adviseren wat de meest geschikte combinaties zijn om aan te planten. In 2008 zijn de negen geselecteerde bedrijven 3 tot 4 maal gedurende het teeltseizoen bezocht. In dit artikel zijn de bevindingen van het eerste onderzoeksjaar weergegeven.

Grote diversiteit in druivenrassen en onderstammen

Uit het onderzoek blijkt dat in de 9 wijngaarden 46 verschillende rassen staan aangeplant. Waarbij moet worden opgemerkt dat alleen rassen, waarvan meer dan 100 struiken aangeplant staan, zijn meegenomen in de telling. In de onderstaande tabel staan de rassen weergegeven die in de wijngaarden staan aangeplant, het aantal achter het ras geeft aan in hoeveel van de 9 wijngaarden het ras staat aangeplant.

Tabel 1: Verschillende druivenrassen per bedrijf.

Witte druivenrassen	Bedrijven	Rode druivenrassen	Bedrijven
Johanniter	8	Regent	8
Solaris	8	VB 91-26-5	5
Merzling	4	Cabernet Cortis	5
Cabernet Blanc	3	Pinotin	4
Riesel	3	Mareshal Foch	3
Palatina *	3	Rondo	3
12 rassen 1 x o.a.		Frühburgunder	3
Bianca	1	Cabertin	3
Phoenix	1	Acolon	3
Souvignier Gris	1	VB 91-26-4	2
Vb 32-7	1	Pinot Noir	2
Seyval Blanc	1	19 rassen 1 x o.a.	
Auxerois	1	Leon Millot	1
Pinot Blanc	1	Hegel	1
Müller-Thurgau	1	Cabernet Franc	1

Hieruit komt ook naar voren waarom de leden van het Wijngaardeniersgilde graag willen weten welke rassen nu geschikt zijn voor Nederland. De enorme hoeveelheid aan verschillende rassen maakt het voor een wijngaardenier moeilijk om een keuze te maken. Daarnaast zorgt het gebrek aan kennis en geschiktheid van een bepaalde ras- en onderstamcombinatie voor een bodemtype en teeltregio voor nog meer onzekerheid. Vaak wordt een keuze gemaakt op een basis van een gevoel en verhalen uit de wijnbouw wereld.

In het zuiden van Nederland staan voor het merendeel gangbare rassen aangeplant, zoals Müller-Thurgau (Rivaner), Frühburgunder en Auxerois. In het buitenland vinden op het gebied van teelt en vinificatie meerdere onderzoeken plaats, maar de resultaten hiervan kunnen lang niet allemaal rechtstreeks naar de Nederlandse wijnbouw worden gekopieerd. Omdat in Nederland minder bestrijdingsmiddelen zijn toegelaten en het in de rest van Nederland moeilijker is om gangbare rassen te laten afrijpen zijn veel wijngaardeniers begonnen te experimenteren met nieuwe schimmeltolerante rassen. Vooral in de biologische wijnbouw wordt steeds vaker voor de nieuwere schimmeltolerante rassen gekozen. Er zijn ook een paar voorbeelden van biologische bedrijven met gangbare rassen, al zijn deze in de minderheid.

Voor de Johanniter, Solaris en Cabernet Blanc zijn zeer in trek bij de Nederlandse wijngaardeniers. Omdat ze qua plantstructuur, tolerantie t.o.v. schimmelziekten, rijpheid en wijnkarakter niet met elkaar te vergelijken zijn, is het interessant om te kijken welke rassen op welke gronden beter tot hun recht komen.

Eerste opvallende verschillen tussen rassen in verschillende wijngaarden

Het project is in volle gang en nu al blijkt dat er opmerkelijke verschillen zijn tussen de verschillende regio's en wijngaarden. Hoewel het natuurlijk nog te vroeg is om allerlei conclusies te trekken, wordt hieronder toch alvast op een paar opmerkelijke zaken verder ingegaan.

Een klein detail dat al naar voren kwam in het jaar 2008, was de keuze van de onderstam voor de Johanniter. De groei van de Johanniter op SO4 bleef achter in vergelijking met de onderstam 125AA. Door de verkeerde onderstamkeuze bij de Johanniter blijft de plant jaar na jaar structureel een probleem houden met de loofwandvorming en de groei. Hieruit blijkt dat een juiste onderstamkeuze voor een druivenras essentieel is voor de ontwikkeling van de planten. Hieronder staan de verschillende onderstammen weergegeven, waarbij aangegeven staat, welke onderstammen op hoeveel bedrijven zijn gebruikt.

Tabel 2: Onderstammen

Onderstammen per wijngaard	
SO4	6
125AA	5
5BB	4
Borner	3
Binova	2
3309 C	2
Richter 110	1
5 C	1
161-49 C	1

Wat direct opvalt, is de enorme verscheidenheid van de onderstammen, maar vooral de hoeveelheid verschillende onderstammen per wijngaard. Dit komt in eerste instantie, doordat sommige onderstammen redelijk op elkaar lijken, zoals Binova en SO4. Echter de grootste reden van de verscheidenheid in onderstammen is de beschikbaarheid van plantmateriaal geweest. Doordat in een aantal gevallen planten van de gewenste ras-onderstam combinatie niet meer beschikbaar waren, is ervoor gekozen om het ras op een andere onderstam aan te planten.

Vooral de Rieslingachtige rassen, zoals Johanniter, Merzling en Riesel zijn goed vertegenwoordigd bij de witte rassen. Daarnaast is de combinatie Solaris en Johanniter een veel beproefd recept. Echter, de rijpheid van de Johanniter en de wespenvraat bij Solaris heeft voor bedrijfstechnische problemen gezorgd. Vooral de *Botrytis* was in 2008 een groot probleem. Doordat in de biologische wijnbouw geen middelen voor de bestrijding van botrytis gebruikt mogen worden is in principe een goede loofwandbeheer het enige middel om aantasting door deze schimmel te voorkomen of binnen de perken te houden.

De twee broertjes VB 91-26-4 en de VB 91-26-5 van Valentin Blattner zijn in sommige opzichten elkaars gelijke, toch zijn er vrij veel verschillen te zien. De 4 valt vooral op door zijn groene gezonde loofwand. Dit in tegenstelling tot de 5, die ook in 3 van de 5 wijngaarden aardig onder de *Peronospera* zat. Hier is het zaak om met een preventief spuitschema te werken om de 5 goed gezond te houden.

Bij Solaris was ook in 2008 bij sommige wijngaarden de wespdruk weer erg hoog. Bij verschillende bedrijven was dit jaar de druk minder, door een effectieve bestrijding van wespenkoninginnen in het voorjaar.

Ook de Cabernet Cortis had dit jaar, net als veel andere rode rassen, last van lamsteligheid. Door een goede bemesting en bspuiting met bitterzout kan dat voor een groot deel verholpen worden. Echter het blijft een ras dat voor lamsteligheid gevoelig blijft.

In 2009 zullen de bedrijfsbezoeken zich vooral gaan concentreren op de verschillen in groei, loofwandstructuur, gewasgezondheidsaspecten, oogsttijdstippen en de oogstgegevens.

Voor meer informatie betreffende dit onderzoek kunt u contact opnemen met onderstaande personen:

Dr. Frank Maas, Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO-Fruit), Tel: 0488-473735, e-mail: frank.maas@wur.nl

Ir. Stan Beurskens (Msc), tel; 06-13101431, e-mail: info@wijnbouwadvies.nl